

INSTITUT ZA DRUŠTVENA ISTRAŽIVANJA U ZAGREBU
CENTAR ZA ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ OBRAZOVANJA

DRŽAVNA MATURA U HRVATSKOJ

Prijedlog nacionalnog pristupa

Petar Bezinović
Zrinka Ristić Dedić

OŽUJAK, 2004.

Uvođenje državne mature u sustav obrazovanja u Republici Hrvatskoj strateška je odluka Ministarstva prosvjete i športa i Ministarstva znanosti i tehnologije iz 2002. godine. Dalekosežni cilj ove odluke je konstituiranje trajnog sustava za vanjsko - neovisno i valjano - praćenje ostvarivanja ciljeva obrazovanja.

Očekuje se da bi ovakav sustav, usklađen s provjerenim međunarodnim iskustvima, mogao značajno unaprijediti kvalitetu obrazovanja u Hrvatskoj.

Odlučeno je da se konačna odluka o nacionalnom pristupu temelji na sustavnoj analizi uvjeta za uvođenje državne mature. Analiza je povjerena istraživačkom timu Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu, Centru za istraživanje i razvoj obrazovanja u ožujku 2003.godine.

Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja proveo je niz analiza iz kojih proizlazi ovaj prijedlog pristupa. Prijedlog uvažava postojeće stanje u našem obrazovanju, ali je definiran tako da ciljano utječe na poželjne promjene u sustavu.

Voditelj projekta: dr. sc. Petar Bezinović, viši znanstveni suradnik
Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja
Trg kralja Tomislava 21, 10000 Zagreb, tel. 01 488 3550, www.idi.hr
Početak realizacije projekta: ožujak, 2003.

Sadržaj

<i>Što je državna matura?</i>	5
<i>Provedene analize i aktivnosti</i>	6
<i>Državna matura kao vanjsko vrednovanje u obrazovanju</i>	7
Važnost dobre pripreme projekta	7
Značenje dobre pripreme projekta za učenike	7
Značenje dobre pripreme projekta za školu	7
Značenje dobre pripreme projekta za nastavnike.....	8
Važnost razvoja kvalitetnog ispitnog materijala	8
Analiza uvjeta u kojima djeluje škola - samovrednovanja škola.....	8
Vremenski plan realizacije projekta	9
1. faza - Pilot projekt	9
2. faza - Upoznavanje škola s novim pristupom – analiziranje rada škola.....	9
3. faza - Priprema škola, nastavnika i učenika za državnu maturu	10
4. faza - Državna matura 2008.....	10
<i>Razlozi za uvođenje državne mature</i>	11
Postavljanje nacionalnih standarda	11
Standardiziranje ispitnog postupka, jednakopravnost učenika	11
Davanje digniteta znanju i obrazovanju	11
Povezivanje srednjeg i visokog obrazovanja.....	11
Usporedivost svjedodžbi	12
<i>Očekivani učinci uvođenja državne mature</i>	12
Očekivani učinci na razini sustava	12
Očekivani učinci na razini škole.....	13
Očekivani učinci na razini nastavnika	13
Očekivani učinci na razini učenika	14
<i>Prijedlog nacionalnog pristupa</i>	15
Tijela za provedbu državne mature	15
Nacionalno povjerenstvo za državnu maturu	15
Predmetna povjerenstva	16
Školska povjerenstva za provođenje državne mature	16
Obveze i prava pristupnika	16
Tajnost podataka i postupaka.....	17
Sadržaji koji se ispituju na državnoj maturi.....	18
Obvezni predmeti	18
Izborni predmeti	18
Ispitni katalozi	19
Razine ispitivanih kompetencija i kognitivnih operacija	19
Državna matura i upisi u institucije visokog obrazovanja.....	20
<i>Operativni plan realizacije projekta za 2004/2005. godinu</i>	21

Sažetak

Uvođenjem državne mature u hrvatsko školstvo nastoji se ostvariti niz strateških ciljeva kojima bi se značajno pospješila unutrašnja transformacija sustava i trajno unaprjeđivala njegova kvaliteta.

Predloženi Nacionalni pristup razvijen je na osnovi rezultata sustavnih analiza, uspoređivanja završnih ispita srednjoškolskog obrazovanja u Europi i u svijetu, konzultacija sa stranim ekspertima, rasprava u većem broju škola, na aktivima ravnatelja te u visokoškolskim institucijama.

Uvažavanjem svih ideja i prijedloga, razvijen je pristup koji može snažno unaprijediti kvalitetu učenja i poučavanja, promicati bolji sustav vrednovanja rada i postignuća učenika, unaprijediti odnose između nastavnika i učenika, poboljšati zadovoljstvo školom i podizati motivaciju za rad i učenje kod svih sudionika obrazovnog procesa.

Po ovom prijedlogu državna će se matura kao službeni završni ispit u četverogodišnjim srednjim školama uvesti 2008. godine. Prethodit će joj ciljana priprema i prilagodba novom pristupu svih sudionika i korisnika sustava obrazovanja. Tijekom 2005., 2006., i 2007. godine razvijat će se ispitni instrumentarij za maturu, koji će se sustavno primjenjivati u školama. Škole će dobivati povratne informacije o vlastitoj uspješnosti, što će pomoći upoznavanju novog pristupa, otklanjanju eventualnih slabosti i kvalitetnoj pripremi učenika za ispite. Istovremeno će se provoditi i samovrednovanje škola koje može značajno pomoći unaprjeđivanju kvalitete njihova rada.

Da bi se ovaj pristup mogao ostvariti nužno je potrebna (1) suglasnost akademske zajednice, (2) odlučnost kreatora obrazovne politike, (3) osiguravanje sredstava za izgradnju potrebne infrastrukture (Nacionalni ispitni centar) i za podržavanje kontinuiranog rada na razvoju ispitnog instrumentarija te (4) razvoj novih kadrova koji će ekspertno i savjesno raditi u ovom području unaprjeđivanja kvalitete obrazovanja u Hrvatskoj.

Svi materijali o maturi mogu se naći i na web stranicama <http://www.idi.hr/matura>.

Uvođenje državne mature znači novi pristup mjerenjima i vrednovanju u obrazovanju.

Temeljni smisao uvođenja državne mature je unaprjeđivanje i osiguravanje kvalitete obrazovanja.

Što je državna matura?

- Državna matura je završni ispit četverogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja.
- Standardizirani je i znanstveno utemeljeni oblik mjerenja kojim se provjerava razina dostignutih kompetencija učenika u odnosu na definirane nacionalne standarde u pojedinim područjima obrazovanja (predmetima).
- Od postojeće 'školske mature', državna se matura razlikuje po sljedećim obilježjima:
  - Ispiti se pripremaju, organiziraju, provode i ocjenjuju iz jednog središta – Nacionalnog ispitnog centra – u isto vrijeme, na istovjetan način i pod jednakim uvjetima za sve pristupnike.
    - *Škole pripremaju učenike za završne ispite, ali ih ne ispituju i ne ocjenjuju.*
  - Svjedodžbe o položenom ispitu izdaje država, tj. Nacionalni ispitni centar u ime svog osnivača Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.
- Državnom se maturom uvodi valjanije, pouzdanije, objektivnije i pravednije vrednovanje postignuća i razvijenosti kompetencija učenika.
- Ovim ispitom država jamči standardiziranost i kvalitetu srednjoškolskog obrazovanja.
- Položena državna matura je preduvjet za upis u institucije visokog obrazovanja.
- Državna matura može poslužiti i umjesto postojećih selekcijskih postupaka za upis u institucije visokog obrazovanja.
- Državna matura omogućuje praćenje i sustavno analiziranje uzroka uspjeha i neuspjeha u obrazovanju.
- Kreatorima obrazovne politike državna matura pruža važne informacije za odlučivanje o usmjeravanju sredstava i resursa. Na taj način, ona postaje jedan od temeljnih mehanizama za unaprjeđivanje kvalitete obrazovanja.
- Ona ima i svoje duboko etičko značenje jer uvodi novu kulturu vrednovanja i poticanja učenja i poučavanja - uvodi jasan vrijednosni stav da se samo učenjem, osobnim zalaganjem i poštenim radom može ostvariti uspjeh u školovanju.

Ključno pitanje

Kako u našim uvjetima organizirati i provoditi državnu maturu na način da ona služi kao trajan i učinkovit mehanizam za promicanje i osiguravanje kvalitetnog obrazovanja?

Uvođenje državne mature ima smisla ukoliko će ono značajno poticati kvalitetnije učenje i poučavanje, ukoliko će otklanjati uzroke neuspjeha u učenju i nezadovoljstva školom, ukoliko će pomagati oslobađanju i razvoju svih kreativnih ljudskih potencijala.

Provedene analize i aktivnosti

Ovaj je prijedlog temeljen na istraživanjima i analizama Centra za istraživanje i razvoj obrazovanja za koja se pretpostavilo da mogu pružiti valjane i korisne informacije za razradu optimalnog rješenja:

- Analiza završnih srednjoškolskih ispita u europskim državama i u svijetu (ožujak-svibanj, 2003). Analiza je omogućila uočavanje značajki završnih ispita u sustavima drugih zemalja koji mogu poslužiti za usporedbu i kao mogući modeli.
- Analiza stavova, mišljenja, očekivanja i potreba za uvođenjem državne mature iz perspektive gimnazija (travanj, 2003). Analiza pruža jasne smjernice prijedlogu nacionalnog pristupa. Cjeloviti tekst izvješća se nalazi na web stranici: http://www.idi.hr/cerd/projekti/DM_GIM.pdf.
- Analiza stavova, mišljenja, očekivanja i potreba za uvođenjem državne mature iz perspektive visokog obrazovanja (svibanj, 2003). Prikupljeni podaci daju vrijedne povratne informacije srednjoškolskom sustavu i odražavaju potrebe visokog obrazovanja za standardiziranim završnim srednjoškolskim ispitom. Cjeloviti tekst izvješća se nalazi na web stranici: http://www.idi.hr/cerd/projekti/DM_VO.pdf.
- 'Škola iz perspektive učenika srednjih škola' (svibanj – prosinac, 2003). Svoja školska iskustva i angažman u školi opisalo je 6395 učenika svih srednjih škola iz Primorsko-goranske, Dubrovačko-neretvanske, Ličko-senjske županije te Istarske županije. Uočene su značajke i nedostaci obrazovnog sustava na koje se može utjecati uvođenjem sustava vanjskog vrednovanja. Publikacija će se uskoro postaviti na web stranicama projekta (www.idi.hr/matura).
- Obavljeno je više konzultacija s ekspertima iz Slovenije, Engleske, Škotske i SAD-a (travanj-prosinac, 2003). Integrirana su iskustva važna za tehničku realizaciju ispita koji obuhvaća veliku populaciju učenika.
- Izvršene su prezentacije rezultata istraživanja i provedene rasprave o prijedlogu pristupa u većem broju srednjih škola i na skupovima ravnatelja (travanj-prosinac, 2003). Dobivene su korisne povratne informacije od ljudi koji su najbolje upućeni u stanje u našem obrazovanju.
- Pripremljen je detaljan Operativni plan za uvođenje državne mature u hrvatske srednje škole što je i sastavni dio ovoga teksta (studeni, 2003).

Državna matura kao vanjsko vrednovanje u obrazovanju

Vrednovanje (evaluacija) sustava obrazovanja nužno je radi praćenja i provjeravanja njegove kvalitete. Rezultati vrednovanja omogućuju važne uvide, uočavanje prednosti i nedostataka i, kao takvi, predstavljaju najbolje polazište za planiranje trajnog razvoja, za nove strategije i programe.

- Sustav vanjskog vrednovanja obrazovanja temeljen na provjeravanju i praćenju **ishoda** obrazovnog procesa u Hrvatskoj **ne** postoji.

Uvođenje državne mature prvi je mogući korak k uvođenju cjelovitog sustava vanjskog vrednovanja obrazovanja u Hrvatskoj. Vanjsko vrednovanje mora se primjenjivati na svim razinama obrazovanja, u svim razredima i za sve predmete.

Državna matura omogućuje nekoliko razina vrednovanja:

1. Na razini sustava

- provjerava i prati kvalitetu funkcioniranja obrazovnog sustava u cjelini.

Koliko dobro sustav srednjeg obrazovanja ostvaruje svoju temeljnu funkciju – poticanje učenja, stjecanje znanja i važnih kompetencija?

2. Na razini škole

- provjerava i prati kvalitetu funkcioniranja škole,
- provjerava i prati kvalitetu rada nastavnika.

3. Na razini učenika, pojedinca

- provjerava kvalificiranost za
  - cjeloživotno učenje,
  - efikasnu prilagodbu tržištu rada,
  - uspješan nastavak obrazovanja u sustavu visokog školstva.

Važnost dobre pripreme projekta

Državna matura mora biti dobro pripremljena. Za dobru pripremu potreban je višegodišnji intenzivni rad na detaljnom upoznavanju svih zainteresiranih s novim pristupom, na razvoju ekspertnog kadra i mreže suradnika, na razvoju kvalitetnog ispitnog instrumentarija i na izgradnji potrebne infrastrukture.

Značenje dobre pripreme projekta za učenike

O rezultatu ostvarenom na državnoj maturi može ovisiti budućnost pojedinca, mogućnost zapošljavanja, upis na fakultet, karijera. Stoga je važno da učenici u svim školama budu dobro pripremljeni za ovaj ispit i da svi učenici imaju jednaku šansu za ostvarivanje uspjeha.

Značenje dobre pripreme projekta za školu

Izuzetno je važno osnažiti škole u kojima postoje nepovoljni uvjeti rada ili u kojima učenici dolaze iz manje poticajnog socijalnog okruženja. Važno je osigurati kvalitetne nastavnike u školama gdje postoji takva potreba. Da bi se provjerilo kojim je školama potrebna dodatna podrška nužno je prije konačnog uvođenja državne mature provesti predistraživanja, odnosno provoditi preliminarne ispite s ciljem uočavanja problema i nedostataka.

Značenje dobre pripreme projekta za nastavnike

Novi pristup ujedno je i snažan izazov za nastavnike. Oni moraju dobro upoznati nove metode vrednovanja postignuća učenika da bi ih mogli valjano pripremati za ispite. Uvođenje državne mature može značiti mijenjanje postojeće paradigme, navika i stila rada. Zato je u pripremnom razdoblju važno nastavnicima detaljno upoznati s novim pristupom, omogućiti im uvide u testovni materijal, organizirati potrebne tečajeve i dodatno usavršavanje, detaljno ih upoznati s ispitnim katalozima, odnosno sadržajima koji će se ispitivati, kao i s metodama ispitivanja.

Važnost razvoja kvalitetnog ispitnog materijala

Kvaliteta ispitnog instrumentarija je presudna. Loši testovi koji ispituju samo faktografsko znanje, jednostavno pamćenje ili simplificirano rješavanje zadataka, ne mjere ono što se kvalitetnim obrazovanjem želi ostvariti. Takvi testovi nisu valjani i njihovo korištenje ne doprinosi unaprjeđivanju kvalitete učenja i poučavanja.

U sklopu ovog projekta središnje se značenje pridaje razvoju kvalitetnih testova koji ispituju korištenje kompleksnijih kognitivnih vještina i procesa. Kvalitetni testovi uvažavaju načela i zakonitosti kognitivnog funkcioniranja učenika različite dobi, uvažavaju činjenice o ljudskim procesima rezoniranja i izgradnji strukture znanja. Njima se mogu ispitivati procesi mišljenja koji se vezuju uz kompetentno djelovanje, dublje razumijevanje pojmova i ideja; oni mjere vještine kreativnog rješavanja problema. Za razvoj kvalitetnog ispitnog instrumentarija potrebno je pratiti napredak u području neuroznanosti, kognitivnim znanostima, pogotovo u području psihologije učenja i suvremenih metoda edukacijskih mjerenja.

Za razvoj kvalitetnog ispitnog materijala potrebno je stvaranje banke kvalitetnih zadataka. Konstrukcija testova traži sustavni pristup, preliminarnu primjenu zadataka na različitim uzorcima učenika i korištenje sofisticiranih psihometrijskih analiza.

Razvoj računarske tehnologije i korištenje suvremenih psihometrijskih metoda omogućuju produkciju vrlo kvalitetnih testova kojima se mogu ispitivati kompetencija učenika i ostvarivanje obrazovnih standarda na svim razinama obrazovanja.

Analiza uvjeta u kojima djeluje škola - samovrednovanja škola

Usporedo s primjenom ispitnih materijala, u pripremnom će se periodu (2005-2007.) primjenjivati i upitnici za ravnatelje, nastavnike i učenike koji mogu pomoći boljem razumijevanju uvjeta u kojima škola djeluje. Koristit će se metodologija koju je Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja već razvio, a koja se u europskom obrazovanju koristi za samovrednovanje škola¹ ('school self-evaluation'). Ovi podaci omogućit će bolje razumijevanje specifičnih problema s kojima se škola, odnosno nastavnici i učenici suočavaju. Na temelju ovih podataka škola i sama stječe uvide u vlastito djelovanje, prepoznaje vlastite prednosti i nedostatke, traga za unutrašnjim resursima i preuzima veću odgovornost za vlastito djelovanje. Prikupljeni podaci mogu, zajedno s rezultatima ispita, upućivati na kvalitetu funkcioniranja škola, a kreatorima obrazovne politike pružaju jasne smjernice za usmjeravanje sredstava i drugih resursa.

Važna napomena

Korištenje rezultata državne mature kao jedinog pokazatelja kvalitete škole i rada nastavnika je neopravdano. Na uspjeh učenika značajno utječe i niz čimbenika na koje škola sama ne može značajnije utjecati: socijalno okruženje u kojemu se škola nalazi, socijalno-ekonomski status učenika, razina poticanja od strane roditelja i sl.

Pri vrednovanju kvalitete škola nužno je uzimati u obzir sve čimbenike koji na nju mogu utjecati, pa tako i karakteristike učenika koji se upisuju u školu.

---

¹ Više se o pristupu samovrednovanja škola i njegovoj primjeni u hrvatskim školama može naći na www.idi.hr/vrednovanje.

Vremenski plan realizacije projekta

Zbog potrebe prilagodbe škola, nastavnika i učenika na novi pristup, predlaže se postupno uvođenje državne mature prema opisanim fazama.

1. faza - Pilot projekt

travanj – lipanj, 2005.

- Pokusna primjena ispitnog instrumentarija za obvezne predmete na manjem broju slučajno izabranih škola iz različitih dijelova Hrvatske.

Svrha:

- kreiranje banke zadataka
- psihometrijske analize, konstrukcija valjanih testova
- priprema ispitnih kataloga
- testiranje logistike i organizacije ispita
- dobivanje prvih informacija o uspješnosti učenika - postavljanje normi i standarda kompetencija
- samovrednovanje škola.

2. faza - Upoznavanje škola s novim pristupom – analiziranje rada škola

travanj – lipanj, 2006.

- Primjena razvijenog instrumentarija u četvrtim razredima svih srednjih četverogodišnjih škola

Svrha:

- upoznavanje škola s procedurom i pristupom, uvođenje nove ispitne kulture
- daljnji razvoj i obogaćivanje banke zadataka
- psihometrijske analize, konstrukcija testova – ispitnih materijala
  - *Testovi moraju biti izuzetno kvalitetni, valjani i pouzdani - pripremljeni za standardizirano korištenje i objektivno ocjenjivanje.*
- unaprjeđivanje logistike i organizacije ispita
- analiziranje uspješnosti učenika, samovrednovanje i vrednovanje rada škola
  - *Škole dobivaju povratne informacije o uspjehu svojih učenika, uspoređuju se s drugima, uočavaju vlastite prednosti i nedostatke, rade na otklanjanju nedostataka.*
  - *Uz ispitne materijale primjenjuje se i metodologija samovrednovanja škola koja pomaže školama pri prepoznavanju vlastitih razvojnih prioriteta, definiranju vlastitih razvojnih programa i preuzimanju veće odgovornosti za vlastito djelovanje.*
- definiranje ispitnih kataloga za državnu maturu 2008. godine.

3. faza - Priprema škola, nastavnika i učenika za državnu maturu travanj – lipanj, 2007.

- Primjena razvijenog instrumentarija u svim razredima svih srednjih četverogodišnjih škola
Svrha:
  - upoznavanje učenika s novim načinom provjeravanja školskih postignuća, uvođenje nove ispitne kulture
  - daljnji razvoj i obogaćivanje banke zadataka
  - psihometrijske analize, konstrukcija testova – ispitnih materijala
  - testiranje i konačno definiranje logistike, infrastrukture i organizacije ispita za 2008. godinu
  - analiziranje uspješnosti učenika, vrednovanje i samovrednovanje škola, pružanje povratnih informacija školama
  - priprema škola i učenika za državnu maturu 2008. godine.

4. faza - Državna matura 2008.

Svibanj, 2008.

- Državna matura u konačnom obliku. Vrednovanje uspješnosti učenika. Izdavanje državnih svjedodžbi (diploma).
- Upisi na fakultete (visoka učilišta) u skladu s novim pristupom.

Razlozi za uvođenje državne mature

Postavljanje nacionalnih standarda

- Postavljanje nacionalnih **standarda za vrednovanje školskih postignuća** učenika na kraju srednjoškolskog obrazovanja.

- Definiranje minimalnih kompetencija, kao i kriterija za vrednovanje razina razvijenosti kompetencija učenika na kraju srednje škole.

Standardi moraju biti usuglašeni sa standardima razvijenih europskih obrazovnih sustava.

Jasno definirani kriteriji uspješnosti omogućuju praćenje ostvarivanja programa i ciljeva srednjoškolskog obrazovanja i usporedbu među školama. Ovakav pristup je doprinos poticanju konkurentnosti u obrazovanju.

Standardiziranje ispitnog postupka, jednakopravnost učenika

- Standardiziranje **postupka** provođenja završnih ispita u srednjoškolskom obrazovanju sa svrhom **valjanijeg, pouzdanijeg, objektivnijeg i pravednijeg** mjerenja školskih postignuća

Ispiti se organiziraju pod jednakim uvjetima za sve ispitanike i omogućuju jednakopravnost svih učenika.

Davanje digniteta znanju i obrazovanju

- Uvođenje državne mature kojim se postavljaju jasni i jednoznačni standardi u srednjoškolskom obrazovanju, kojim se jasno definiraju postupci provođenja ispita, koji je u svojoj biti pravedan jer se svi sudionici dovode u jednak položaj i koji svima pruža jednaku šansu, može značajno doprinijeti ugledu cijelog školskog sustava i svih njegovih djelatnika.
- Znanje i kompetentnost kao temeljne odrednice i važni ciljevi obrazovanja postaju jasne, mjerljive i usporedive vrijednosti.
- Ispiti se organiziraju na način koji je vrlo jasno definiran i onemogućuje nepošteno ponašanje. Standardiziranost i čvrsto poštivanje ispitnog postupka onemogućuje praksu poklanjanja ocjena i korištenja neprimjerenih kriterija ocjenjivanja te stoga kod učenika pomaže učvršćivanju stava da se samo vlastitim nastojanjima i ustrajnim radom ostvaruju uspjesi u školi i u životu.

Povezivanje srednjeg i visokog obrazovanja

- Za visokoškolske institucije koje tako budu odlučile, državna matura osigurava kvalitetnu selekciju kandidata za upis u prvu godinu studija.
- Upis u institucije visokog obrazovanja određuje se jasnim i transparentnim postupkom koji svim kandidatima postavlja iste zahtjeve, odnosno svima pruža podjednaku šansu.
  - *Upisna politika postaje transparentna i značajno se pojednostavljuje.*
- Uspjeh u srednjoj školi postaje mjerljiv prediktor uspjeha u visokom obrazovanju. Potencijalno to može značiti povećavanje uspješnosti studiranja, odnosno povećanje efikasnosti sustava visokog obrazovanja.
- Otklanjaju se neizvjesnost, stres i troškovi polaganja kvalifikacijskih ispita na više fakulteta.

Usporedivost svjedodžbi

- Ocjena ostvarena na državnoj maturi jasno određuje razinu usvojenih kompetencija u pojedinom obrazovnom području, bez obzira iz koje škole maturant dolazi.
- Naše srednjoškolske svjedodžbe postaju jasni i usporedivi dokumenti na domaćem i europskom tržištu rada, kao i u europskom obrazovanju.

Očekivani učinci uvođenja državne mature

Očekivani učinci na razini sustava

- Unaprjeđivanje kvalitete rada škola - promicanje kvalitete učenja i poučavanja.
  - *Jasno definirani standardi i ciljevi učenja i poučavanja, kao i težnja učenika i nastavnika za što boljim uspjehom koji se vrednuje vanjskim ispitima, mogli bi značajno utjecati na njihovu povećanu motivaciju za postignućem.*
  - *Iskustva drugih zemalja pokazuju da se vanjskim vrednovanjem podiže kvaliteta, širina i dubina znanja. Povratni efekt uvođenja vanjskog vrednovanja je podizanje opće razine kvalitete nastave u školama.*
  - *Novi će pristup nužno iziskivati poticanje učenika na aktivno i redovito učenje, na samostalnost u radu, na preuzimanje odgovornosti za vlastiti uspjeh. Učenici će morati stjecati efikasnije vještine samostalnog učenja i suradničkog učenja kao temeljnih vještina važnih za cjeloživotno učenje.*
- Unaprjeđivanje kulture provjeravanja i vrednovanja znanja i kompetencija - podizanje kvalitete ocjenjivanja u školama.
  - *Novi sustav donosi jasnu metodologiju ispitivanja kompetencija učenika koju karakteriziraju mjerne osobine valjanosti, pouzdanosti, objektivnosti i diskriminativnosti. Nove metode vrednovanja će se postupno uvoditi u škole, čime će se otklanjati subjektivnost i ostale slabosti postojećeg pristupa vrednovanju postignuća učenika.*
- Reduciranje reproduktivnog pristupa znanju, poticanje korištenja kompleksnih kognitivnih procesa, poticanje vještina samostalnog rješavanja problema.
  - *Postavljeni standardi postignuća usmjeravat će ka korištenju svih razina kognitivnih operacija – znanja, dubljeg razumijevanja informacija i ideja, analiziranja i sintetiziranja informacija, primjene znanja i pojmova, rješavanja problema, vrednovanja ideja i teorija, kritičkog i autonomnog mišljenja.*
  - *Oslobađanje od obveze pukog reproduciranja faktografskih podataka doprinijet će razvoju kreativnosti učenika.*
- Ujednačavanje pripremljenosti učenika različitih škola.
  - *Istovjetni standardi za sve učenike i sve škole poticat će sve škole ka što boljem pripremanju svih učenika za ispite.*
- Poticanje reforme kurikulumu, bolje definiranje ciljeva obrazovanja.
  - *Predmetni katalozi kojima će se precizno definirati sadržaji koji će se ispitivati, kao i očekivani standardi postignuća za svako područje, odnosno srodne skupine predmeta, povratno će utjecati na rasterećivanje programa, kao i na povećanje sadržajne povezanosti predmeta.*

Očekivani učinci na razini škole

- Poticanje bolje suradnje nastavnika i učenika.
  - *Učenici i nastavnici postaju partneri koji imaju zajednički cilj – ostvarivanje što boljeg uspjeha.*
- Povećana motivacija za rad osoblja, podrška nastavnicima čiji učenici ostvaruju lošije rezultate.
  - *Motivacija za postignućem neće karakterizirati samo učenike već i nastavnike čiji će rezultati rada također postati mjerljivi.*
- Povećana kompetitivnost među školama.
  - *Usporedivost rezultata učenika omogućit će analizu rada škola, što može utjecati na povećane napore za ostvarivanje što boljih rezultata u školama.*
- Dobivanje važnih podataka za samovrednovanje škola – uočavanje vlastitih prednosti, slabosti i razvojnih mogućnosti.
  - *Samovrednovanje škola se u Europskoj uniji smatra najučinkovitijim mehanizmom za unaprjeđivanje kvalitete škola. Pokazatelji uspjeha učenika važni su elementi za samoanalizu, definiranje školskih razvojnih planova i praćenje vlastitog napredovanja.*

Očekivani učinci na razini nastavnika

- Pojačani napori - ulaganje u kvalitetu vlastitog rada.
  - *Vanjsko mjerenje uspješnosti učenika može biti jedan od pokazatelja kvalitete rada nastavnika. Nastavnik je dobar onoliko koliko su uspješni njegovi učenici.*
- Objektivnije praćenje i ocjenjivanje rada učenika.
  - *Uvođenje objektivnih testova diktirat će i povećanu razinu objektivnosti nastavnika pri vrednovanju rada učenika u svakodnevnoj školskoj praksi.*
- Bolje motiviranje učenika – kvalitetnija komunikacija s učenicima.
  - *S ciljem poticanja učenika na ostvarivanje solidnijih rezultata bit će potrebno graditi kvalitetnu radnu komunikaciju s njima i pojačano ih motivirati.*
- Novi pristup može biti i vrlo kompetitivan i potencijalno ugrožavajući za nastavnike.
  - *Novi pristup može dovesti u pitanje stručnost i profesionalni ugled nastavnika. To je jedan od razloga zbog kojega se u ovom prijedlogu smatra da državnu maturu treba uvesti tek 2008. godine. U pripremnom periodu do tada nastavnike valja detaljno upoznati s postavljenim standardima i s novim metodama provjeravanja kompetencija učenika.*

Očekivani učinci na razini učenika

- Jasna spoznaja i svijest o tome da uspjeh na maturi ovisi o vlastitom zalaganju, radu i učenju, a ne o nekim subjektivnim i irelevantnim kriterijima.
  - *Učenje poštenog odnosa prema radu i usvajanje etičnog sustava vrijednosti.*
- Povećana motivacija za učenje
  - *Vanjsko vrednovanje praktički eliminira učenje za ocjenu, a učenike usmjerava na učenje za stjecanje znanja i razvoj potrebnih kognitivnih vještina i procesa. Oni moraju učiti i truditi se da bi ostvarili uspjeh.*
  - *Ovakav pristup pomaže usvajanju pozitivnog sustava vrijednosti i pridaje dužni značaj znanju i produktivnom radu.*
- Mijenjanje stava prema ocjenjivanju.
  - *Ocjenjivanje postaje objektivnije, mijenja svoju prirodu i sve se više usmjerava ka poticanju učenja (formativno vrednovanje), za razliku od uobičajenog ocjenjivanja (ne)naučenog (sumativno vrednovanje).*
- Bolji odnosi s nastavnicima.
  - *Dobri odnosi s nastavnicima važna su razvojna potreba učenika. Nastavnik postaje mentor i pozitivan autoritet s kojim se kvalitetno komunicira i kojemu se pristupa bez straha.*
- Viša razina znanja i kompetencija za cjeloživotno učenje i prilagodbu promjenjivim zahtjevima tržišta rada.
  - *Rasterećeniji programi, kvalitetnija komunikacija, formativno vrednovanje, poticanje vještina rješavanja problema i kreativnosti učenika, bolja motivacija – sve su to preduvjeti za kvalitetnije učenje, pa time i za stjecanje potrebnih kompetencija za efikasan život.*
- Pravedniji sustav upisa u institucije visokog obrazovanja. Bolji uspjeh u studiju.
  - *Upisi u većinu visokoškolskih institucija ovisit će o uspjehu na državnoj maturi i o prosječnom uspjehu tijekom cijelog srednjoškolskog obrazovanja.*
  - *Rezultati na državnoj maturi odražavaju kompleksni sklop karakteristika važnih za nastavak studiranja i za cjeloživotno učenje. Oni odražavaju razinu stečenih kompetencija – znanja, sposobnosti rješavanja problema, snalaženja u novim situacijama, ali isto tako i motivaciju - mjeru angažiranosti tijekom školovanja, napora koji se ulaže da bi se ostvario školski uspjeh, ustrajnost. Oni dakle mogu biti vrlo dobri prediktori uspjeha u studiju.*
- Negativni učinak - pristup po kojemu samo jedan ispit značajno određuje budućnost - mogućnost zapošljavanja ili nastavka obrazovanja je vrlo rizičan za učenika.
  - *Omogućiti primjenu testova sličnih ispitnim materijalima na maturi tijekom cijelog školovanja. Učenici tako upoznaju novi način provjeravanja kompetencija.*
  - *Osigurati da rezultat na maturi bude stvarni odraz kompetentnosti učenika, a ne odraz loše kvalitete rada s učenicima ili nezadovoljavajućih uvjeta rada u školi.*

Prijedlog nacionalnog pristupa

Ovdje su sažeto prikazani ključni elementi koji određuju pristup i koji mogu poslužiti kreatorima obrazovne politike za razvoj projekta uvođenja državne mature u hrvatsko školstvo.

- Državna matura se uvodi kao završni ispit četverogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja.
- Organiziranje i provođenje državne mature regulira se posebnim Pravilnikom o državnoj maturi (Zakonom o državnoj maturi).
- Pravilnik o državnoj maturi određuje (1) sastav i nadležnosti tijela za provedbu državne mature, (2) prava i obveze pristupnika, (3) sadržaje koji se ispituju te (4) postupke i načine provođenja državne mature.

Tijela za provedbu državne mature

- Sve razvojne, stručne i tehničke poslove vezane uz provedbu državne mature organizira i provodi Nacionalni ispitni centar.
  - *Nacionalni ispitni centar osniva i financira država s ciljem uvođenja vanjskog vrednovanja u sustav obrazovanja i njegovog korištenja za upravljanje sustavom. Kvaliteta vrednovanja obrazovanja jedan je od kriterija kvalitete nacionalnih sustava obrazovanja u EU.*
  - *Nacionalni ispitni centar djeluje kao potpuno nezavisna institucija koja osigurava vrhunsku ekspertnosti u pripremi i provedbi ispita.*
  - *Nacionalni ispitni centar jamči regularnost i zaštitu svih postupaka i podataka.*
  - *Detaljna uloga Nacionalnog ispitnog centra definirana je prijedlogom Zakona o Nacionalnom ispitnom centru obrazovanja.*
- Državnu maturu pripremaju, provode i nadziru: Nacionalno povjerenstvo za državnu maturu, Predmetna povjerenstva i Školska povjerenstva za provedbu državne mature.

Nacionalno povjerenstvo za državnu maturu

- Nacionalno povjerenstvo za državnu maturu provodi nadzor nad pripremanjima i provedbom ispita.

Zadaci Povjerenstva:

- *izbor članova Predmetnih povjerenstava;*
  - *praćenje rada Predmetnih povjerenstava;*
  - *praćenje pripremanja ispitnih kataloga i ispitnih materijala te prihvaćanje ispitnih kataloga za pojedine predmete;*
  - *odluke o terminima ispita;*
  - *određivanje načina i postupaka zaštite podataka koji su označeni kao službena tajna;*
  - *drugi poslovi vezane uz pripremu i uz samo uvođenje državne mature u hrvatsko školstvo.*
- Nacionalno povjerenstvo za državnu maturu čine predstavnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Rektorskog zbora, Udruge srednjoškolskih profesora, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Zavoda za školstvo Republike Hrvatske i Nacionalnog ispitnog centra (u osnivanju).

Predmetna povjerenstva

- Predmetna povjerenstva imaju izuzetno važnu ulogu i obavljaju niz ključnih zadataka:
  - *priprema plana rada za maturu u tekućoj školskoj godini,*
  - *priprema predmetnih ispitnih kataloga za svaku godinu,*
  - *produkcija zadataka – ispitnih materijala,*
  - *definiranje standarda, minimalnih kompetencija i razina uspješnosti,*
  - *pretvaranje bodovnog sustava u sustav ocjena,*
  - *dostavljanje izvješća o obavljenim poslovima Nacionalnom povjerenstvu za državnu maturu,*
  - *suradnja pri uvježbavanju ispitnih ocjenjivača,*
  - *priprema ishodišta za dodatno obrazovanje nastavnika,*
  - *obavljanje drugih zadaća u skladu s odlukama Nacionalnog povjerenstva za državnu maturu.*
- Članovi Predmetnih povjerenstava biraju se na temelju javnog poziva. Izbor članova provodi Nacionalno povjerenstvo za državnu maturu.
- Predmetna povjerenstva čine dva visokoškolska i najmanje dva srednjoškolska nastavnika te jedan predstavnik Nacionalnog ispitnog centra - psihometričar, tj. stručnjak za konstrukciju ispitnih materijala/testova.
- Poželjne kvalifikacije i kompetencije članova Predmetnih povjerenstava:
  - *petogodišnje radno iskustvo i dokazana uspješnost u realizaciji srednjoškolske ili visokoškolske nastave;*
  - *dobro poznavanje postojećih nastavnih planova i programa srednjih škola;*
  - *dobro poznavanje okolnosti rada u srednjim školama, po mogućnosti iskustvo rada u srednjim školama;*
  - *poznavanje problematike provjeravanja znanja, metodologije ocjenjivanja i edukacijskih mjerenja, vještina produkcije ispitnih zadataka;*
  - *otvorenost za inovacije, kreativnost, kooperativnost - spremnost za intenzivan i konstruktivan timski rad;*
  - *dobar uvid u suvremene trendove u europskom obrazovanju;*
  - *ugled u akademskoj javnosti, preporuke strukovnih udruga, preporuke nastavničkih vijeća.*

Školska povjerenstva za provođenje državne mature

- Školska povjerenstva se određuju na razini škole, tijesno surađuju s Nacionalnim ispitnim centrom i nadležna su za regularnost provedbe ispita u školama, odnosno ispitnim centrima.
- Primjena ispitnih materijala provodi se u školama koje dobiju status ispitnog centra, tj. zadovoljavaju kriterije za provođenje ispita na standardizirani način.

Obveze i prava pristupnika

- Na maturalskom ispitu, pristupnici dokazuju sposobnost ostvarivanja standarda znanja i kompetencija određenih ciljevima srednjoškolskih programa.
- Slijede/poštuju dogovorena pravila i kodeks ponašanja pri polaganju ispita.
- Polaganje državne mature je obvezno; na temelju položenog maturalskog ispita izdaje se državna svjedodžba o uspješno završenom srednjoškolskom obrazovanju i stjecanju kvalifikacija.
- Položena državna matura je uvjet za upis u institucije visokog obrazovanja, ali ne jamči upis. Upis je određen upisnim kvotama visokoškolskih institucija.

- Pristupnici moraju biti upoznati sa svim detaljima ispita dvije godine unaprijed (do upisa u treći razred srednje škole).
- Pristupnici s posebnim potrebama i drugi kandidati koji nisu redoviti učenici završnih razreda polažu maturu pod posebnim uvjetima koji su prilagođeni pojedinim kategorijama pristupnika i određeni su posebnim pravilima.

Tajnost podataka i postupaka

- Pristupnici pristupaju ispitu s jedinstvenom šifrom koja je u potpunosti zaštićena i osigurana (bar-code). Učitavanje odgovora se vrši optičkim čitačima i automatski se boduje. Vrednovanje uradaka na pitanjima otvorenog tipa vrše uvježbani anonimni ocjenjivači.
- Ispitno gradivo, podaci o šiframa pristupnika, postupcima kojima se jamče jednaki uvjeti za sve pristupnike, kao i podaci o ocjenjivačima, zaštićeni su u skladu s odredbama posebnog Pravilnika o zaštiti tajnosti podataka.
  - *Pravilnikom o zaštiti tajnosti podataka određuju se načela i postupci za čuvanje tajnosti ispitnih materijala pri postupku pripremanja testova, pri baratanju sa šiframa pristupnika, tijekom pripreme za ispit, pri fazi konstrukcije testova, tiskanja ispitnih materijala, diseminaciji ispitnih materijala, pri povratu i obradi ispitnih materijala, i u svim ostalim fazama ispitnog procesa.*
  - *Pravilnikom o zaštiti tajnosti podataka definira se uloga Nacionalnog povjerenstva za provođenje državne mature, Predmetnih povjerenstava i Nacionalnog ispitnog centra, kao i odgovornost i sankcije za kršenje zaštite ispitne tajnosti.*

Polaganje mature za pristupnike s posebnim potrebama

- Za pristupnike s posebnim potrebama definirat će se Pravilnik koji će im omogućiti polaganje posebno prilagođenog ispita (osobe s oštećenjima vida i sluha, osobe s motoričkim poremećajima, kronično bolesni, osobe s govornim smetnjama te osobe s posebnim poteškoćama s učenjem).

Sadržaji koji se ispituju na državnoj maturi

Sadržaji koji se ispituju na državnoj maturi moraju biti usklađeni s aktualnim nastavnim planovima i programima srednjih škola. Državnom se maturom, međutim, prvenstveno želi ispitivati razvijenost temeljnih kompetencija učenika važnih za cjeloživotno učenje, efikasno snalaženje na tržištu rada i za uspješan nastavak visokoškolskog obrazovanja.

Iz postojećih nastavnih planova i programa ispitivat će se samo oni sadržaji za koje Predmetna povjerenstva, koja izrađuju ispitne kataloge i kreiraju banke zadataka, procijene da su posebno relevantni s obzirom na navedene kriterije.

Predmetna povjerenstva iz srodnih područja (predmeta) međusobno će koordinirati svoj rad.

Na državnoj maturi će se provjeravati:

- a. Temeljne kompetencije važne za cjeloživotno učenje i nastavak obrazovanja:
  - jezična kompetentnost na materinskom jeziku važna za učenje i komunikaciju,
  - numerička kompetentnost važna za baratanje numeričkim simbolima i za logičko rezoniranje,
  - korištenje stranog jezika važno za komunikaciju i međunarodnu suradnju i uspješno prilagođavanje globalnom razvoju,
  - informatička pismenost važna za korištenje novih tehnologija.
- b. Specifična znanja i vještine važne za efikasnu prilagodbu tržištu rada (strukovne škole)
- c. Specifična znanja i vještine prema osobnom izboru ili prema iskazanim zahtjevima pojedinih visokoškolskih institucija za učenike koji namjeravaju studirati
  - *Odabir izbornih sadržaja prema zahtjevima pojedinih visokoškolskih institucija osigurava bolju pripremljenosti pristupnika za specifične zahtjeve studija.*

Ispit se sastoji od tri obvezna i od jednog modula izbornih predmeta.

Obvezni predmeti

- a. hrvatski jezik (pripadnici nacionalnih manjina mogu umjesto hrvatskog jezika polagati ispit iz materinskog jezika),
- b. Informatika (informatička pismenost koja se MORA steći srednjoškolskim obrazovanjem),

Pristupnik **obvezno** bira još jedan od dva ponuđena predmeta:

- c. matematika
- d. strani jezik.

Izborni predmeti

- Pristupnik bira dva do tri predmeta prema osobnim preferencijama ili jedan preporučeni izborni **modul**.
- Izborni moduli se sastoje od predmeta koje preporučuju pojedine grupacije fakulteta (visokoškolskih institucija). Odabir odgovarajućeg modula povećava šanse za upis na željeni studij.
- Matematika, informatika i strani jezik mogu se polagati na naprednoj razini u sklopu izbornih modula.

- *Broj izbornih predmeta (dva ili tri unutar modula) ovisi o 'težini' pojedinog predmeta, odnosno o broju sati u školskom programu*
- *Broj izbornih predmeta (dva ili tri unutar modula) može ovisiti i o zahtjevima pojedinih visokoškolskih institucija.*

Ispitni katalozi

- Pravila o provođenju državne mature definirana su općim ispitnim katalogom **dvije godine** unaprijed.
  - *Na završetku drugog razreda učenik dobiva sve potrebne informacije i detaljna pojašnjenja o obliku i sadržaju državne mature kojoj će pristupiti na kraju četvrtog razreda.*
- Svi detalji o provedbi ispita iz pojedinih područja (predmeta) definiraju se predmetnim ispitnim katalozima dvije godine unaprijed.
  - *Predmetni ispitni katalozi sadrže ciljeve ispita, plan provedbe ispita, sadržaje koji će se ispitivati, ključne vještine koje će se provjeravati, načine bodovanja i kriterije ocjenjivanja uratka, primjere zadataka.*
  - *Predmetni ispitni katalozi po svojim sadržajima, opsegu i zahtjevnosti mogu biti uži od sadržaja u nastavnim programima.*
  - *Oni jasno definiraju što se od učenika očekuje. Na taj se način i učenicima i nastavnicima olakšava planiranje rada i potiče veća efikasnost učenja.*
  - *Predmetni ispitni katalozi za pojedine izborne module određuju razinu integracije sadržaja u predloženim predmetima.*

Razine ispitivanih kompetencija i kognitivnih operacija

Državnom se maturom ispituju ishodi učenja u važnim područjima obrazovanja. Ovi bi ishodi trebali biti u suglasju s ciljevima po kojima škole kvalitetno osposobljavaju učenike za dobru prilagodbu promjenjivim i kompleksnim životnim okolnostima, za učinkovito rješavanje problema i za kreativno korištenje svih osobnih potencijala u profesionalnom radu i svakodnevnom životu.

Ispiti na Državnoj maturi stoga moraju mjeriti stupanj razvijenosti kompetencija koje omogućuju ostvarivanje navedenih ciljeva.

- **Od znanja ka kompetencijama**
  - Poticanje razvoja kompetencija koje uključuju klasično shvaćena znanja, ali i različite sposobnosti za praktičnu primjenu tih znanja, kognitivne i manualne vještine, stavove i vrijednosti te motivacijsku dimenziju, postalo je temeljnom paradigmatom u svjetskom obrazovanju.
- **Od faktografije k rješavanju problema, od reproduciranja ka kreiranju**
  - Opće je prihvaćeno da se tijekom obrazovanja moraju poticati viši kognitivni procesi i vještine. Pod višim kognitivnim procesima i vještinama podrazumijeva se sljedeće:
    - ***Znanje** - dosjećanje informacija, faktografskih podataka, poznavanje osnovnih pojmova i ideja, ovladavanje sadržajima...*
    - ***Razumijevanje** – prepoznavanje značenja, prevođenje znanja u novi kontekst, interpretiranje, uspoređivanje, suprotstavljanje, grupiranje, zaključivanje, predviđanje posljedica...*

- **Analiziranje** – razaznavanje struktura, oblika, sadržaja; prepoznavanje skrivenog značenja i komponenti, organizacija dijelova...
- **Sintetiziranje** - korištenje starih ideja za stvaranje novih, generaliziranje iz datih činjenica, povezivanje znanja iz različitih područja, predviđanje, zaključivanje...
- **Primjena** - korištenje informacija, metoda, pojmova, teorija u novim situacijama; rješavanje problema korištenjem potrebnih vještina ili znanja...
- **Vrednovanje, kritičko mišljenje** - uspoređivanje i razlikovanje ideja, prepoznavanje vrijednosti ideja i teorija, donošenje odluka na temelju obrazloženih argumenta, provjera vrijednosti predočenih podataka, prepoznavanje subjektivnosti, kritičko i samostalno mišljenje...

Da bi se valjano ispitivale sve razine kognitivnih procesa i vještina ispiti na maturi će sadržavati zadatke različitih formata – od pitanja višestrukog odabira do esejskih pitanja.

Državna matura i upisi u institucije visokog obrazovanja

- Visokoškolske institucije mogu (ne moraju) koristiti rezultate državne mature umjesto postojećih selekcijskih postupaka (razredbenih ispita).
  - *Prednost ovakvog pristupa su ujednačeni kriteriji za selekciju pristupnika.*
  - *Zajamčene su minimalne kompetencije pristupnika.*
  - *Pojednostavljen je postupak upisa na studij – rasterećeni fakulteti (visoka učilišta).*
- Uz rezultate državne mature, visokoškolske institucije mogu provjeravati i specifične talente i vještine.
  - *Visokoškolske institucije mogu ispitivati i posebna obilježja, tj. specifične talente i sposobnosti važne za studij, a koja se ne ispituju državnom maturom.*
- Uz rezultate državne mature važan kriterij za upis studenata je i prosječan uspjeh tijekom cijelog srednjoškolskog obrazovanja (60%:40%).
  - *Smisao uvažavanja prosjeka ocjena iz svih predmeta je naglasiti važnost šireg obrazovanja učenika, a ne samo učenja predmeta koji se polažu na državnoj maturi.*
- Poredak kandidata za upis za sva se registrirana hrvatska Sveučilišta i druge visokoškolske institucije određuje u jednom središtu – Nacionalnom ispitnom centru – Upisnom uredu.
  - *Prijave za upise na visokoškolske studije primaju se tijekom ožujka tekuće godine. Prijavljuju se učenici završnih razreda koji žele studirati. Prijavljuju se na pet visokoškolskih institucija rangirajući svoje preferencije.*
- Poredak kandidata za upis u pojedine visokoškolske institucije određuje se prema prijavama pristupnika, a na temelju rezultata ostvarenih na državnoj maturi i prosječne ocjene tijekom školovanja.
  - *Ovakav pristup osigurava regularnost i pravednost postupka utvrđivanja poretka kandidata za upis u svaku pojedinačnu visokoškolsku instituciju.*
- Visokoškolske institucije koje provode dodatni razredbeni postupak određuju poredak pristupnika na temelju poretka dobivenog od Nacionalnog ispitnog centra i svojih rezultata ispita.

Operativni plan realizacije projekta za 2004/2005. godinu

	Faza - ciljevi	Obrazloženje	Metode i aktivnosti	Financijski, organizacijski i ljudski resursi	Termini	Odgovorna osoba ili tijelo	Mjerljivi pokazatelji ostvarivanja cilja
1.	Formiranje Nacionalnog povjerenstva za državnu maturu (NPzaDM)	Krovni autoritet, prihvaća strategiju, trajno nadzire provođenje državne mature	Konzultacije s institucijama i potencijalnim članovima; Imenovanje od strane Ministra znanosti, obrazovanja i športa	Honorari za članove povjerenstva	ožujak-travanj, 2004.	Ministar znanosti, obrazovanja i športa	Formirano povjerenstvo
2.	Prihvaćanje strategije, sadržaja i plana realizacije projekta od strane Ministarstva i Nacionalnog povjerenstva	Jasna odluka o realizaciji projekta, definiranje smjernica i postupaka	Rasprava o prijedlogu projekta 'Državna matura u Hrvatskoj: Prijedlog nacionalnog pristupa' Dostavljanje prijedloga projekta svim srednjoškolskim i visokoškolskim institucijama s anketnim listom za primjedbe i prijedloge.	NPzaDM; Državni tajnici za srednje i visoko obrazovanje; Predlagatelj (Institut za društvena istraživanja – Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja – IDIZ-CIRO)	ožujak-travanj, 2004.	Državni tajnici za srednje i visoko obrazovanje; Institut za društvena istraživanja u Zagrebu (IDIZ).	Projektna dokumentacija Odluka o prihvaćanju projekta
3.	Rasprava o projektu u srednjim školama i na Sveučilištima	Informiranje svih obrazovnih institucija. Prikupljanje primjedbi i prijedloga. Uvažavanje mišljenja svih obrazovnih institucija.	Rasprava o prijedlogu u svim srednjim školama i visokoškolskim institucijama	Sve srednjoškolske i visokoškolske institucije.	Rasprava u školama: travanj 2004. Rok za dostavljanje primjedbi i prijedloga: 30. travanj 2004.	Državni tajnici za srednje i visoko obrazovanje.	Prikupljene primjedbe i prijedlozi.

	Faza - ciljevi	Obrazloženje	Metode i aktivnosti	Financijski, organizacijski i ljudski resursi	Termini	Odgovorna osoba ili tijelo	Mjerljivi pokazatelji ostvarivanja cilja
4.	Izrada Pravilnika o provođenju državne mature	Precizno definiranje svih detalja realizacije projekta	Analiza primjedbi i prijedloga. Razrada pravila na temelju strategije i plana realizacije državne mature	NPzaDM; IDIZ-CIRO; Pravna služba MZOŠ	svibanj 2004.	Državni tajnici za srednje i visoko obrazovanje; Pravna služba MZOŠ.	Publiciran Pravilnik o provođenju državne mature.
5.	Konstituiranje Nacionalnog ispitnog centra	Osigurava vrhunsku ekspertnost u pripremi ispitnih materijala, organizaciji i provođenju ispita. Osigurava striktnu kontrolu nad postupcima i zaštitu tajnosti podataka.	Zakon o Nacionalnom ispitnom centru; rješavanje prostornog problema; opremanje prostora; informacijsko-tehničko opremanje; zapošljavanje djelatnika.	Vidjeti postojeći prijedlog Zakona o osnivanju Nacionalnog ispitnog centra obrazovanja. <i>Potrebna detaljna analiza svih ljudskih, organizacijskih i financijskih resursa.</i>	<i>Ovisi o trajanju procedure donošenja Zakona i stvaranju uvjeta za početak rada.</i>	Pravna služba MZOŠ; Ministar znanosti, obrazovanja i športa; Državni tajnici za srednje i visoko obrazovanje; Sabor Republike Hrvatske.	Početak djelovanja Nacionalnog ispitnog centra.
6.	Formiranje Predmetnih povjerenstava (PP)	Ekspertni timovi koji definiraju ispitne kataloge za pojedine predmete, produciraju ispitne zadatke, planiraju provođenje i ocjenjivanje ispita za svoje predmete.	Javni poziv; selekcija prema definiranim kvalifikacijama i kompetencijama; odabir provodi Nacionalno povjerenstvo za državnu maturu, a potvrđuju državni tajnici.	Svako povjerenstvo se sastoji od pet članova; za prvu godinu realizacije projekta četiri povjerenstva (HJK, EJ, MAT, INF); Honorari za članove povjerenstava.	Javni poziv: svibanj 2004. Imenovanje: lipanj 2004.	Predlaže Nacionalno povjerenstvo za državnu maturu (NPzaDM) Potvrđuju Državni tajnici za srednje i visoko obrazovanje; imenuje Ministar znanosti, obrazovanja i športa;	Imenovana povjerenstva

	Faza - ciljevi	Obrazloženje	Metode i aktivnosti	Financijski, organizacijski i ljudski resursi	Termini	Odgovorna osoba ili tijelo	Mjerljivi pokazatelji ostvarivanja cilja
7.	Izrada općeg i ispitnih kataloga za pojedine predmete za 2005. godinu	Pilot projekt. U 2005. ispitivat će se samo obvezni predmeti na budućoj DM: HJK, EJ, MAT, INF.	Analiza ispitnih kataloga u EU; analiza postojećih nastavnih planova i programa; trening za izradu kataloga; definiranje nužnih sadržaja koje učenici moraju poznavati: definiranje minimalnih kompetencija koje učenici na kraju gimnazijskog obrazovanja moraju posjedovati.	Predmetna povjerenstva (PP); IDIZ-CIRO.	studeni 2004.	NPzaDM	Opći ispitni katalog za završne ispite 2005. godine koji definira opće detalje provedbe eksperimentalnog ispita. ispitni katalozi za Hrvatski jezik i književnost; Engleski jezik i književnost; Matematiku; Informatiku.
8.	Izrada ispitnih materijala (zadataka, testova)	Produkcija zadataka - priprema banke zadataka za pojedine predmete; konstrukcija testova za pojedine predmete. Zadatak: razvoj kvalitetnog instrumentarija za provođenje ispita	Trening iz konstrukcije testova za članove predmetnih povjerenstava; produkcija zadataka.	Predmetna povjerenstva (PP); IDIZ-CIRO.	siječanj 2005.	NPzaDM	Kreirane prve banke zadataka. Konstruirani testovi.

	Faza - ciljevi	Obrazloženje	Metode i aktivnosti	Financijski, organizacijski i ljudski resursi	Termini	Odgovorna osoba ili tijelo	Mjerljivi pokazatelji ostvarivanja cilja
9.	Definiranje ispitnih centara Određivanje uzorka škola u kojima će se provesti pilot projekt	Škole moraju zadovoljiti uvjete za provedbu ispita prema Pravilniku o provođenju državne mature. Škole koje ne zadovoljavaju uvjete ne mogu dobiti status Ispitnog centra.	Analiza uvjeta za provođenje ispita u školama	MZOŠ IDIZ-CIRO	veljača-ožujak 2005.	MZOŠ	Definiran popis škola – ispitnih centara
10.	Formiranje ispitnih povjerenstava u ispitnim centrima (Školska povjerenstva za maturu)	Potrebno za efikasnu i regularnu provedbu ispita.	Imenovanje na prijedlog škola.	Uključene škole. IDIZ-CIRO (NICO) Honorari za članove povjerenstava.	veljača- ožujak, 2005.	MZOŠ	Formirana ispitna povjerenstva
11.	Prva primjena ispitnih materijala Samovrednovanje škola	Priprema za uvođenje državne mature – eksperimentalni ispitni postupci koji imaju za cilj (1) formiranje banke zadataka, (2) testiranje logistike. Samovrednovanje škola omogućuje kvalitetniju interpretaciju dobivenih rezultata.	Detalji razrađeni Pravilnikom o provođenju državne mature; Tiskanje ispitnih materijala, distribucija, pohranjivanje-zaštita, primjena, pakiranje, vraćanje u NICO. Razraditi sustav kontrole provedbe postupka!	Uključene škole. IDIZ-CIRO (NICO) Tisak, putni troškovi, troškovi distribucije.	svibanj, 2005.	NPzaDM MZOŠ Ispitna povjerenstva u školama NICO	Formirana baza prikupljenih podataka; izvješće o provedenim ispitima. izvješće o rezultatima samovrednovanja škola.

	Faza - ciljevi	Obrazloženje	Metode i aktivnosti	Financijski, organizacijski i ljudski resursi	Termini	Odgovorna osoba ili tijelo	Mjerljivi pokazatelji ostvarivanja cilja
12.	Obrada podataka Pružanje povratnih informacija Ministarstvu, školama i javnosti	Analiza prikupljenih podataka	Učitavanje testova optičkim čitačima; trening za ocjenjivače; ocjenjivanje – nezavisni ocjenjivači; statističke i psihometrijske analize; pisanje izvješća – povratne informacije Ministarstvu, školama i javnosti	IDIZ-CIRO (NICO) trening za ocjenjivače; honorari za ocjenjivače; putni troškovi	Svibanj-lipanj-rujan, 2005	IDIZ-CIRO (NICO)	Izvješća s rezultatima provedenih ispita